

Un nou pla de xoc per mitigar la inflació: totes les claus

El Govern va aprovar, al final del 2022, un nou decret per mitigar l'impacte de la inflació el 2023, que se situarà encara en nivells elevats (al voltant del 4,5% de mitjana anual, segons les nostres previsions). El seu cost serà de 10.000 milions d'euros (el 0,7% del PIB), tot i que no comportarà una revisió a l'alça de les previsions de dèficit públic per al 2023, ja que el Pla Pressupostari ja reservava 10.000 milions per a mesures addicionals per la inflació elevada (sense concretar com es gastarien). Tot seguit, analitzem de forma detallada els tres pilars del pla, és a dir: les mesures de suport a les llars, les orientades al teixit productiu i les destinades a l'abaratiment de la factura de la llum.

Llars: la gran novetat és la baixada de l'IVA en aliments i l'eliminació del descompte generalitzat de 20 cèntims per litre de carburant

En primer lloc, destaca la reducció de l'IVA del 4% al 0% en aliments frescos de primera necessitat (en concret: pa, farina, llets, formatges, ous, fruites, verdures, hortalisses i cereals) i del 10% al 5% en pastes i oli. Es tracta d'una mesura que durarà fins al 30 de juny del 2023, però, a partir del maig, s'eliminarà si la inflació subjacent del març o dels mesos posteriors se situés per sota del 5,5%. S'estima que el cost fiscal d'aquesta mesura, que és generalitzada per a tots els consumidors i que no inclou ni la carn ni el peix, pot rondar els 650 milions en forma de menors ingressos impositius.

En segon lloc, la mesura de més substància focalitzada en les llars amb rendes baixes és un xec de 200 euros per a les famílies amb ingressos totals el 2022 inferiors als 27.000 euros i el patrimoni de les quals al tancament del 2022 sigui inferior als 75.000 euros, amb l'exclusió de l'habitatge habitual. A aquesta ajuda no es poden acollir ni els pensionistes ni els perceptors de l'ingrés mínim vital. És una mesura idèntica a l'adoptada el 2022, amb la diferència que s'amplia el nombre de beneficiaris: el 2022, el llindar eren uns ingressos familiars inferiors als 14.000 euros i un patrimoni inferior als 43.000 euros. S'estima que s'hi podran acollir potencialment fins a 4,2 milions de famílies, i el seu cost se situaria al voltant dels 1.200 milions d'euros. Serà clau agilitzar els tràmits burocràtics i difondre de forma àmplia l'existència d'aquesta ajuda per evitar que succeeixi com el 2022, quan la van rebre menys del 30% dels 2,7 milions de potencials llars que s'hi podien acollir.¹

En funció de la persistència de les pressions inflacionistes, podria ser desitjable augmentar en el futur la quantia

1. Dades del Ministeri d'Hisenda recollides pels principals mitjans de comunicació.

d'aquesta ajuda, ja que està focalitzada en les llars que noten més l'impacte de la inflació elevada. Això anirà acompanyat d'un augment de les pensions no contributives i de l'ingrés mínim vital, que assolirà el 15% el 2023, amb un cost total de 280 milions d'euros.

En tercer lloc, pel que fa al transport públic, entre el gener i el juny, l'Estat realitzarà el 30% de descompte en el transport públic ofert per les comunitats autònomes i per les entitats locals, sempre que aquestes hi contribueixin, fins a assolir un descompte mínim del 50%. El cost total serà de 380 milions d'euros, al qual cal sumar 655 milions d'euros que no formen part d'aquest pla, ja que estaven inclosos en els Pressupostos Generals de l'Estat del 2023 per a la gratuïtat dels títols multiviatge de Cercanías, Rodalies i Mitjana Distància durant tot el 2023.

Finalment, quant al mercat immobiliari i durant tot el 2023, s'inclou en el pla el topall ja anunciat del 2% sobre la pujada del lloguer si no hi ha acord entre les parts. Addicionalment, fins al 30 de juny, si finalitza el contracte de lloguer, es podrà sol·licitar una pròrroga de sis mesos amb les condicions anteriors.

En canvi, s'elimina el descompte generalitzat de 20 cèntims per litre de carburant, el cost fiscal anual del qual rondava els 5.700 milions d'euros, i se substitueix per ajudes focalitzades als sectors productius més afectats per l'augment del preu dels combustibles.

Teixit productiu: ajudes focalitzades i centrades en mitigar l'alça dels combustibles

En matèria de transports, s'elimina el descompte de 20 cèntims per litre de combustible per a tots els usuaris i se substitueix per un descompte de 20 cèntims per litre fins al 31 de març i de 10 cèntims per litre entre l'1 d'abril i el 30 de juny per a transportistes professionals que utilitzin gasoil (la devolució serà mensual a través de l'impost d'hidrocarburs) i per una ajuda directa (107 milions d'euros en total) per als titulars d'una autorització de transport (autobusos, taxis, ambulàncies, VTC i mercaderies) pel consum estimat per a sis mesos, que serà de 300 a 3.690 euros.

El sector primari també es beneficiarà de descomptes sobre els combustibles amb ajudes de 20 cèntims per litre fins al 30 de juny per a agricultors i ramaders (dotació total: 240 milions d'euros) a partir del consum de combustible del 2022. Així mateix, es concediran ajudes directes per un total de 300 milions d'euros a l'agricultura per l'encariment dels fertilitzants. A més a més, es concediran ajudes directes al sector pesquer per un total de 120 milions d'euros, la quantia de les quals es determinarà en cada cas en funció de l'estimació del consum de gasoil de l'embarcació per

cobrir els costos addicionals derivats de l'increment dels costos del combustible de cada empresa pesquera.

Finalment, pel que fa a la indústria, per a les indústries de gas intensives, s'ha aprovat una línia específica amb una dotació de 500 milions d'euros gestionada per l'ICO amb préstecs amb un aval públic de fins al 90% per mitigar els seus problemes actuals de liquiditat i contribuir a descarbonitzar el sector. A això cal afegir ajudes directes per valor de 450 milions d'euros per al sector de la ceràmica.

Mercat elèctric: les rebaixes impositives a l'electricitat i al gas s'estenen a tot el 2023

En aquest camp, la principal mesura és la pròrroga a tot el 2023 de la rebaixa d'impostos en la factura elèctrica: IVA del gas i de l'electricitat del 21% al 5%,² impost especial sobre l'electricitat del 4,11% al 0,5%, i suspensió de l'impost del valor sobre la producció elèctrica. El gros dels 10.000 milions del cost pressupostari d'aquest pla es concentra en aquestes rebaixes. I és que, malgrat que no s'ha donat una estimació per al 2023, la reducció dels ingressos fiscals el 2022 arran de la rebaixa dels impostos a l'electricitat (és a dir, sense el gas natural) fins al novembre ha estat, segons l'Agència Tributària, de 6.100 milions d'euros. Així mateix, es manté el topall de 19,55 euros en el preu de la bombona de butà fins al 30 de juny del 2023 i s'estén al 2023 la prohibició dels talls en subministraments essencials i els descomptes del bo social elèctric.

Es tracta d'un pla de xoc que s'haurà d'anar modulant en funció de l'evolució dels preus. La part més elevada del seu cost pressupostari continuarà venint de les rebaixes impositives en l'electricitat i en el gas. A això se sumen les mesures centrades en reduir l'IVA dels aliments arran de la persistència de les pressions inflacionistes d'aquest component en els últims mesos. Això va acompanyat de mesures focalitzades en les llars amb menys ingressos i en els sectors productius més afectats per la pujada del preu dels combustibles.

Javier Garcia-Arenas

2. La rebaixa de l'IVA afecta els consumidors amb una potència contractada inferior o igual a 10 kW. La pràctica totalitat de les llars es beneficia de la disminució d'aquest gravamen. El tipus del 5% en l'IVA s'aplicarà també al 72,5% dels contractes de subministrament d'electricitat d'empreses i de negocis (no domèstics).